תורה אור • פרשת בראשית • מאמר 5

# ולהבין בתוס׳ ביאור ענין וייצר ה׳ אלקים את...

## להבין ביתר ביאור את עניין "וייצר ה׳ אלקים..."

מוקדש לכבוד

**מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ״ל**

אבי הרבי, רבי לוי יצחק

LikuteiTorah.com

הפרשה החסידית

/likuteitorah.com/he/torah-ohr/bereishis/5

1 ולהבין בתוס' [בתוספת] ביאור ענין וייצר ה' אלקים את האדם עפר מן האדמה ואח"כ ויפח באפיו נ"ח

כדי להבין ביתר ביאור את עניין "וייצר ה' אלקים את האדם עפר מן האדמה", ולאחר מכן "ויפח באפיו נ"ח":

שהגוף שלו בתחלתו הי' [היה] בלא נפש עדיין והי' [והיה] דומם מעפר גשמי ואח"כ נתלבשה בו נפש חיה המדברת כו' משא"כ בשאר כל הנבראי' [הנבראים] דצומח וחי שגופם ונפשם יצאו כא' [כאחד] מן הארץ כו'.

שבתחילה גופו היה עדיין ללא נפש, והיה דומם, עשוי עפר גשמי; לאחר מכן התלבשה בו הנפש החיה והמדברת וכו'. לעומת זאת, אצל כל שאר הנבראים, הצומח והחי, גופם ונפשם יצאו מן הארץ כאחד וכו'.

הענין יובן בהקדם דכמו שיש בגשמיות ד' בחי' דצח"מ [דומם צומח חי מדבר]. ככה גם ברוחניו' [ברוחניות] נמצאים ד' בחי' אלו.

העניין יובן בהקדמה: כשם שבגשמיות יש ארבע בחינות — דומם, צומח, חי ומדבר — כך גם ברוחניות מצויות ארבע בחינות אלו.

2 ועד"מ בנפש האותיות הן בחי' דומם שאין בהם גידול כו' והמדות הן בחי' צומח שהרי התפעלות קטנה בתחלתה מתלהבת אח"כ עד שתהי' [שתהיה] שלהבת עזה כו'

דרך משל, בנפש: האותיות הן בחינת הדומם, שאין בו צמיחה וכו'; והמדות הן בחינת הצומח, שהרי התעוררות רגשית קטנה בתחילתה מתלהבת לאחר מכן, עד שהיא נעשית שלהבת עזה וכו'.

וצמיחותם הוא מן השכל כמו שהצומח גשמי הי' [היה] בתחלה צפון וטמון בארץ ואח"כ יוצא וצומח לחוץ כן המדות הם כלולים ונעלמים תחלה בשכל המולידם ואח"כ יוצאים בגילוי.

צמיחתן היא מן השכל: כשם שהצמח הגשמי היה בתחילה חבוי וטמון בארץ, ולאחר מכן יוצא וצומח החוצה, כך המדות כלולות ונעלמות תחילה בשכל המוליד אותן, ולאחר מכן יוצאות אל הגילוי.

3 ובנמשל למעלה המל' נק' דומם וז"א דאצי' שהוא המדות נק' צומח

ובנמשל שלמעלה: מלכות נקראת "דומם", וז"א דאצילות, שהוא המדות, נקרא "צומח",

והיינו שצומח מן אימא עלאה שהוא בחי' השכל העליון שנק' בשם חי כמ"ש בחוה כי היא היתי' [היתה] אם כל חי וגם החכי' [החכמה] נק' חיה כדכתיב והחכמה תחי' כו'.

כלומר, הוא צומח מאימא עילאה, שהיא בחינת השכל העליון, הנקרא "חי", כמו שנאמר על חוה: "כי היא היתי' אם כל חי"; וגם חכמה נקראת "חיה", כמו שכתוב: "והחכמה תחי'" וכו'.

4 **ונמצא שהצומח עם החי הם סמוכים זל"ז** [זה לזה] **בלי דילוג והפסק מדריגה אחרת אמצעית ביניהן והם מתאחדים ומתדבקים זב"ז** [זה בזה] **מצד עצמותן ומהותן**

נמצא שהצומח והחי סמוכים זה לזה, בלי קפיצה או הפסקה של מדרגה אחרת, אמצעית, ביניהם; והם מתאחדים ונצמדים זה לזה מכוח עצם מהותם.

**שהרי מתחלה הי'** [היה] **הצומח כלול בחי ממש שהוא ענין העלם המדות בבחי' עבור בהשכל כולד הצפון בבטן האם דירך אמו הוא ממש**

שכן בתחילה הצומח היה כלול בתוך החי עצמו — זהו עניין הסתרת המדות במצב של עיבור בתוך השכל, כמו עובר הטמון ברחם אמו, ש"דירך אמו הוא ממש";

**וגם אח"כ ביציאתן לחוץ עדיין צריכין לאמן הם בימי יניקה שהשכל מחי' ומגדל את המדות והוא קיומן ממש.**

וגם לאחר מכן, כשהן יוצאות החוצה, הן עדיין זקוקות לאמן בימי היניקה: השכל מחיה ומגדל את המדות, והוא ממש קיומן.

5 **ולכן גם בגשמיו'** [בגשמיות] **במאמר תוצא הארץ נפש חיה יצא גוף הבהמות ונפשותן שהם בחי' צומח וחי כאחד מן הארץ על היותן סמוכים ומתאחדי' זע"ז** [זה עם זה / זה על זה] **גם בשרשן כנ"ל.**

לכן גם בגשמיות, במאמר "תוצא הארץ נפש חיה", גופות בעלי החיים ונפשותיהם — שהן מדרגות הצומח והחי — יצאו יחד מן הארץ, משום שהן סמוכות ומאוחדות זו עם זו גם בשורשן, כפי שנאמר לעיל.

**משא"כ הדומם רחוק מן החי ביותר שהרי בחי' צומח מפסיק ביניהן. ועד"מ האותיות אין להם שייכות כלל להשכל שאינן כמו המדות שהם בערך וסוג קרוב עם השכל.**

לעומת זאת, הדומם רחוק מאוד מן החי, שהרי מדרגת הצומח מפסיקה ביניהם. לדוגמה, לאותיות אין כל קשר לשכל, שכן הן אינן כמו המדות, שהן קרובות לשכל בסוגן ובמינן.

**וראוי הוא שיהי'** [שיהיה] **התהוות ההתפעלות מן השכל כמ"ש לפי שכלו יהולל איש. וע"כ הם סמוכים זל"ז** [זה לזה] **כנ"ל.**

וראוי שההתפעלות תתהווה מן השכל, כמו שנאמר: "לפי שכלו יהולל איש". לכן הם סמוכים זה לזה, כפי שנאמר לעיל.

**אבל האותיות הן הנה ממהות וסוג אחר כי הם גשמיים ממש ואין להם שייכות כלל למהות השכל (ועמש"ל** [ועיין מה שכתוב לעיל] **בד"ה בכ"ה בכסליו גבי נרות וקטורת)**

**אבל האותיות הן ממהות ומסוג אחר, שהרי הן גשמיות ממש ואין להן כל קשר למהות השכל (וראו מה שנכתב לעיל במאמר המתחיל "בכ"ה בכסליו", בעניין הנרות והקטורת).**

**ולכן גוף האדם שהי'** [שהיה] **דומם וגולם נתהווה כמו שהוא בלא נפש החיונית כי לא יכלה נפש החיה כלל להתחבר עמו.**

**לכן גוף האדם, שהיה דומם וגולם, התהווה כפי שהוא, בלי הנפש החיונית, שכן נפש החי לא יכלה כלל להתחבר אליו.**

**אמנם אח"כ נתלבשה בו נפש האדם עם היותה בחי' מדבר שהוא למעלה בערך גם מן החי.**

**אולם לאחר מכן התלבשה בו נפש האדם, אף שהיא מבחינת המדבר, הנעלה במדרגתו אפילו מן החי.**

**אבל הענין כי היא הנותנת שבבחי' שלמטה מטה ביותר א"א שירד וישפיל א"ע** [את עצמו] **שם רק מי שהוא גבוה בערך ביותר**

**אלא העניין הוא שדווקא משום כך, אל המדרגה הנמוכה ביותר אין מי שיכול לרדת ולהשפיל את עצמו, מלבד מי שנעלה ביותר במדרגתו.**

**ולכן בגוף שמבחי' דומם היותר נמוך במדרגה נתלבשה נפש המדברת הגבוה מכולן משא"כ בצומח שלא נתלבשה בו רק נפש החיה.**

**לכן בגוף שמבחינת הדומם, הנמוך ביותר במדרגה, התלבשה נפש המדברת, הגבוהה מכולן; ואילו בצומח התלבשה רק נפש החיה.**

**רק שאותה הנפש יצאה כאחד עם הגוף אבל בדומם אינו כן שלא יצאה הנפש המדברת עמו כא'** [כאחד] **רק שאח"כ נתלבשה בו כו':**

**אלא שנפש זו יצאה יחד עם הגוף; אבל בדומם אין הדבר כך: הנפש המדברת לא יצאה יחד עמו, אלא התלבשה בו רק לאחר מכן וכו'.**

6 וביאור כל זה הנה יובן ע"פ ענין ההפרש שבין מלאכים לנשמות. כי הנה המלאכים נק' בשם חיות ובהמות כמ"ש פני ארי' [אריה] אל הימין ופני שור מהשמאל כו'.

ביאור כל זה יובן על פי ההבדל שבין מלאכים לנשמות. שהרי המלאכים נקראים בשמות של חיות ובהמות, כמו שנאמר: "פני ארי' אל הימין ופני שור מהשמאל כו'".

והם מורכבים ג"כ מגוף ונפש ונק' חומר וצורה כמו בנ"א [בני אדם]. רק שההפרש ביניהם לבנ"א [לבני אדם] הוא שגופם רוחני יותר.

גם הם מורכבים מגוף ונפש, המכונים חומר וצורה, כמו בני אדם; אלא שההבדל בינם לבין בני אדם הוא שגופם רוחני יותר.

7 וכמ"ש הרמב"ן [הרבי משה בן נחמן] ע"פ עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש לוהט שמרוחניות שני היסודות אלו אש ורוח נעשה גופות המלאכים יש מהן שגויתם מבחי' רוח והוא כמו מחנה מיכאל ויש שמבחי' אש וכמו מחנה גבריאל כו'.

כפי שכותב הרמב"ן על הפסוק "עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש לוהט": גופות המלאכים עשויים מן הרוחניות של שני היסודות האלה, אש ואוויר; יש מהם שגופם מבחינת אוויר, כגון מחנה מיכאל, ויש שמבחינת אש, כגון מחנה גבריאל וכו'.

משא"כ גופות בנ"א [בני אדם] הם מגשמיות ד' יסודות ארמ"ע [אש רוח מים עפר].

לעומת זאת, גופות בני האדם עשויים מגשמיותם של ארבעת היסודות: אש, אוויר, מים ועפר.

אמנם הסבה לזה למה נתנו להם גופות רוחניות מלישראל. כי הנה תכלית הירידה בהשתלשלות העולמות הוא רק כמ"ש ולכבודי בראתיו כו' דהיינו להיות ביטול היש

אבל הסיבה לכך — מדוע ניתנו להם גופות רוחניים יותר משל ישראל — היא שתכלית הירידה בהשתלשלות העולמות היא רק כפי שנאמר: "ולכבודי בראתיו כו'", כלומר, שיהיה ביטול היש (yesh [תחושת קיום נפרדת שבבריאה]).

וזהו עיקר ענין עולם התקון יחוד והתכללות אורות וכלים שהן דרך כלל בחי' אין ויש

וזהו עיקר ענייננו של עולם התיקון: איחוד והתכללות של אורות וכלים, שהם, באופן כללי, בחינות אין (ayin [העדר מציאות עצמאית]) ויש (היש, yesh).

כי האורות הן בחי' הארו' והמשכות א"ס ב"ה והן בבחי' ביטול והכלים הם בחי' יש חו"ב [חכמה ובינה] חו"ג [חסד וגבורה].

האורות הם בחינת הארות והמשכות מאין סוף ברוך הוא, והם בבחינת ביטול; ואילו הכלים הם בחינת יש: חכמה ובינה, חסד וגבורה.

8 והנה בעולם התהו לא יכלו הכלים להכיל את האורות דהיינו שלא הי' [היה] היש נכלל ובטל אל האין כעת, בעולם התהו (כאוס), הכלים לא יכלו להכיל את האורות; כלומר, ה"יש" לא נכלל ולא התבטל אל ה"אין".

ועיקר ענין התקון הוא להיות התכללות האורות עם הכלים וכן להיות התכללות חו"ג [חסד וגבורה] שמאלא וימינא כו' שהוא בחי' ביטול היש לאין.

והנקודה העיקרית בתיקון היא שתהיה התכללות של האורות עם הכלים, וכן התכללות של חסד וגבורה, שמאל וימין וכו', שהיא בחינת ביטול ה"יש" ל"אין".

9 וגם המלאכים יש להם עבודה זו לבטל היש והגוף שלהם ע"י נשמתם שהיא מבחי' אין ונלקחה מחיצוניות הכלים.

גם למלאכים יש עבודה זו: לבטל את ה"יש" (yesh; תחושת מציאות עצמית) שלהם — את גופם — באמצעות נשמתם, שהיא מבחינת "אין" (ayin; ביטול תחושת המציאות העצמית), ונלקחה מחיצוניות הכלים.

וכן גם ישראל צריכין לבטל היש שהוא הגוף הגשמי שלהם ע"י נפשם האלקית שהיא בעצמה א"צ [אין צריך / אינו צריך] תקון לפי שהיא בבחי' אין כו' ונלקח' מפנימי' [מפנימיות / מפנימית] הכלי' [הכלים] הגבה למעל' [למעלה / למעלת] ממקור מחצב נפשות המלאכים.

וכך גם עם ישראל צריכים לבטל את ה"יש" — את גופם הגשמי — באמצעות נפשם האלקית, שאינה זקוקה בעצמה לתיקון, שכן היא בבחינת "אין" וכו', ונלקחה מפנימיות הכלים, ממקום גבוה יותר ממקור חציבתן של נשמות המלאכים.

10 ולכך יכולה להפוך ולכבש גם גוף גשמי משא"כ המלאכי' [המלאכים] אילו היה להם גוף גשמי לא היו יכולים להפכו כלל ולהיות בביטול היש אלא היו נופלים ממדרגתם לגמרי.

לכן היא יכולה להפוך ולכבוש גם גוף גשמי; ואילו המלאכים, לו היה להם גוף גשמי, לא היו יכולים להפוך אותו כלל ולהביאו לידי ביטול היש [תחושת המציאות העצמאית], אלא היו נופלים ממדרגתם לגמרי.

**רק נשמות האדם דוקא מצד מעלת נשמתם עלו במחשב' [במחשבה / במחשבת] כו' יכולים להפוך גם גוף גשמי.**

רק נשמות האדם, דווקא מכוח מעלת נשמתן — הן "עלו במחשבה" [של ה'] וכו' — יכולות להפוך גם גוף גשמי.

11 **וכמשל מדורת אש גדולה שמאירה למרחוק יותר מקטנה כו'. ונמצא מובן עכ"פ [על כל פנים] שגוף ונפש של המלאכים הן קרובים בערך זל"ז [זה לזה] ונתהוו כאחד ממש ממקורם היא בחי' מל' דאצי' שהיא אם כל חי דבי"ע**

בדומה למדורה גדולה, המאירה למרחק רב יותר ממדורה קטנה וכו'. מכל מקום מובן שגופם ונפשם של המלאכים קרובים זה לזה במדרגתם, ונוצרו ממש כאחד ממקורם, שהוא בחינת מלכות דאצילות, "אם כל חי" של [עולמות] בריאה, יצירה ועשיה.

**שע"ז נאמר תוצא הארץ נפש חיה פי' ארץ העליונה שהיא המל' תוצא נפש כל חיה הם המלאכים שנק' חיות ויצאו ביחד גופם עם נשמתם**

על כך נאמר: "תוצא הארץ נפש חיה" — כלומר, הארץ העליונה, שהיא מלכות, תוציא את נפש כל חיה [יצור חי] — אלה הם המלאכים, הנקראים חיות, וגופם יצא יחד עם נשמתם,

**כי הגוף שהוא בחי' צומח הוא אצל וסמוך לבחי' החי כנ"ל שהצומח הי' [היה] כלול בחי בבחי' עבור כו':**

מפני שהגוף, שהוא בבחינת צומח, נמצא לצד מדרגת החי וסמוך לה, כאמור לעיל, שהצומח היה כלול בחי בבחינת עיבור וכו'.

12 **וכמו"כ [וכמו כן] יובן גם למעלה יותר בחיון עלאין שהם האבות שהן הן המרכבה והיינו בבחי' אצי' והיו כלולים מתחלה ג"כ בבטן אימא עלאה בחי' עבור ואח"כ יצאו לגילוי.**

וכך יובן גם במדרגה עליונה יותר, בנוגע לחיון העלאין (החיות העליונות), שהם האבות — "הן הן המרכבה" — כלומר, בבחינת אצילות: גם הם היו בתחילה כלולים ברחם אימא עילאה, במצב של עיבור, ולאחר מכן יצאו אל הגילוי.

**ואז הם בבחי' יניקה כו' והיינו ענין צומח וחי הסמוכים זה לזה שנמשכים זמ"ז [זה מזה] בדרך השתלשלות עו"ע [עילה ועלול] כו'.**

ואז הם בבחינת יניקה וכו'. זהו עניינם של הצומח והחי, הסמוכים זה לזה, הנמשכים זה מזה בדרך של השתלשלות, סיבה ותוצאה וכו'.

**משא"כ בחי' הדומם שהיא בחי' המל' היא מובדלת בערך מהם ואינה נמשכת בבחי' השתלשלות עו"ע** [עילה ועלול] **כדרך המשכת המדות מהשכל.**

אבל בחינת הדומם, שהיא בחינת מלכות, נבדלת מהם במדרגתה, ואינה נמשכת בדרך של השתלשלות, סיבה ותוצאה, כפי שהמדות נמשכות מן השכל.

**כי מן החכמה ולמטה הוא בחי' השתלשלות עו"ע** [עילה ועלול] **חכ'** [חכמה] **ואח"כ בינה ואח"כ דעת עד שאח"כ נמשכים המדות וכו'**

שהרי מחכמה ולמטה יש השתלשלות של סיבה ותוצאה: חכמה, ואחר כך בינה, ואחר כך דעת, עד שבהמשך נמשכות המדות וכו',

**עד בחי' המל' ולא עד בכלל כי התהוות המל' שהיא בחי' אותיות דבר ה' אינן מסוג וערך הבחינה שלמעלה ממנה עד שיתכן לומר שתהא נמשכת בדרך עו"ע** [עילה ועלול]

ועד בחינת מלכות, אך לא כולל אותה. שהרי אותיות דיבורו של ה', שהן בחינת מלכות, אינן מאותו סוג ומדרגה כמו הבחינה שמעליהן, ולכן אי אפשר לומר שהן נמשכות ממנה בדרך של סיבה ותוצאה.

**וכמשל האותיות הגשמיים שאינן מערך המדות והשכל כו' אלא שהתהוותן הוא מלמעלה יותר והיינו מעצמיות הנפש שקבועים בה כ"ב אותיות אלו.**

הדבר דומה לאותיות הגשמיות, שאינן מאותו סוג כמו המדות והשכל וכו'; אלא שהתהוותן היא ממקום עליון יותר, כלומר מעצם הנפש, שבה טבועות כ"ב האותיות האלה.

**כי הגם דאחה"ע מהגרון כו' היינו שהם באים ומתלבשים במוצאות אלו אבל שרשם בנפש כידוע ומבואר באגה"ק** [באגרת הקודש] **ע"פ ויעש דוד שם.**

שהרי אף שאחה"ע הן מן הגרון וכו', פירוש הדבר הוא שהן יוצאות ומתלבשות במוצאות האלה; אבל שורשן בנפש, כידוע ומבואר באגרת הקודש (Iggeres HaKodesh) על הפסוק "ויעש דוד שם".

13 **ולכן אותיות שוים יכולים להורות על ב' שכליים הפכים רק בשינוי הצרופים בהקדמת ואיחור אות זה מזה**

לכן אותן אותיות יכולות לבטא שני מושגים שכליים מנוגדים, רק באמצעות שינוי צירופן — על ידי הקדמת אות אחת לאחרת או איחורה ביחס אליה.

**אע"פ** [אף על פי] **שהן הן אותן האותיות ממש ויהיה שינוי גדול בההשכלה מהפוך להפוך כמו מאש למים שזהו חסד וזהו גבורה כו'.**

אף שמדובר ממש באותן אותיות עצמן, יכול לחול שינוי גדול במושג, מקצה אחד לקצהו ההפוך, כמו מאש למים — זהו חסד וזהו גבורה וכו'.

14 **והטעם מפני שבאמת גוף ועצם האותיות אין להם שייכות למהות השכל כלל עד שיתכן לומר שאותיות אלו שייכים לשכל זה דוקא ולשכל שכנגדו יצטרכו אותיות אחרים**

הטעם הוא שבאמת, לגוף ולעצם של האותיות אין כל קשר למהות השכל, עד שאפשר לומר שאותיות אלה שייכות דווקא לשכל זה, ואילו לשכל המנוגד לו יידרשו אותיות אחרות,

**כדרך שהוא במדות שיש שכל נוטה כלפי חסד ואינו נוטה כלפי גבורה ויש שכל נוטה כלפי גבורה כו' לפי שהן נמשכים בבחי' השתלשלות עו"ע** [עילה ועלול] **כו'.**

כפי שהדבר הוא במדות: יש שכל שנוטה לחסד ואינו נוטה לגבורה, ויש שכל שנוטה לגבורה וכו', מפני שהמדות נמשכות בדרך של השתלשלות עילה ועלול וכו'.

15 **וכמו"כ** [וכמו כן] **למעלה התהוות האותיות אינו בהשתלשלות עו"ע** [עילה ועלול]**. וכמו שהמדות נמשכים מבינה כי אינם מערך זה כו'.**

כך גם למעלה, התהוות האותיות אינה בדרך של השתלשלות עילה ועלול, כפי שהמדות נמשכות מבינה; שכן אין הן בערך זה וכו'.

**אבל מ"מ לזאת הנה יש בהם מעלה יתירה שהתהוותי' הוא ממקו' יותר עליון שמשם דוקא הוא שיכול להיות השפלה זו להיות התהוות מדת המל'.**

אולם דווקא משום כך יש בהן מעלה יתירה: התהוותן היא ממקום עליון יותר, שרק ממנו יכולה להיות ירידה כזאת — התהוות מידת המלכות.

16 **והוא מ"ש בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה שבחי' ארץ נמשכת מהחכמה דוקא שהיא למעלה משכל המושג הנק' תבונה שבו כונן שמים שהם המדות.**

וזהו שנאמר: "בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה": בחינת "ארץ" נמשכת דווקא מחכמה, שלמעלה מן השכל המושג, הנקרא תבונה (בינה כפי שהיא מובנת בשכל), ובתבונה כונן את "שמים", שהם המדות.

**אע"פ** [אף על פי] **דגם המדות נמשכים מחכ'** [מחכמה] **היינו ששם הוא מקורם אבל עיקר התהוותם להיות בהתחלקות כמו שהן עתה הוא מן התבונה.**

אף שגם המדות נמשכות מחכמה, הכוונה היא שמקורן שם; אבל עיקר התהוותן, להיות מובחנות זו מזו כפי שהן עתה, הוא מתבונה.

**כי החכמה נק' יו"ד שהיא למעלה מהתחלקות עדיין כנקודה שהיא בלתי מתחלקת כידוע והשפעת המדות משם הוא ג"כ בבחי' כללות**

שהרי החכמה נקראת יו"ד, שעדיין היא למעלה מהתחלקות, כנקודה שאינה מתחלקת, כידוע; וגם השפעת המדות משם היא בבחינת כללות.

**והוא כדמיון חלק הבן שמהאב נמשך טפה א' לבד רק שהיא כוללת כל גופו אבל עיקר בנינו בגידול אבריו להיות בציור פרצוף אדם בהתחלקות האברים הוא מהאם ע"י עבור בבטן האם.**

והרי זה בדומה לחלקו של הבן: מן האב נמשכת טיפה אחת בלבד, אלא שהיא כוללת את כל גופו; אבל עיקר בניינו, בצמיחת איבריו עד שהם מקבלים צורת אדם ואיבריו מובחנים זה מזה, בא מן האם, באמצעות העיבור בבטן האם.

17 **וכך הוא יתי' כונן שמים שיהיו המדות מתכוננים היטב כפי שצ"ל בבחי' פרצוף הוא בתבונה דוקא**

וכך הוא יתי "כונן שמים" — כדי שהמדות יתבססו היטב כפי שהן צריכות להיות, בתצורה של פרצוף שלם — דווקא באמצעות תבונה.

**והיינו ענין עבור המדות בבינה ואח"כ יש ימי יניקה ומוחין כו' והוא ענין צומח וחי שהם סמוכים זל"ז** [זה לזה] **כנ"ל.**

וזהו עניין עיבור המדות בבינה, ולאחר מכן באים ימי היניקה ו[ימי] המוחין וכו'; זהו עניינם של הצומח והחי, הסמוכים זה לזה, כנזכר לעיל.

**משא"כ המל' הנה בחכמה דוקא יסודה ממש וכמ"ש בזוהר אבא יסד ברתא**

אבל מלכות מיוסדת דווקא בחכמה עצמה, כמו שנאמר בזהר: "אבא יסד ברתא".

**דהיינו שכמו שהחכמה נמשכת מאין ליש שלא בדרך השתלשלות. כך גם המל' שהיא בחינת אותיות יש בזה בחי' זו במה שנמשכת ג"כ מבחי' אין שהרי עפ"י** [על פי] **השתלשלות לא היה ראוי להיות התהוות האותיות מהשכל או מהמדות כו'**

כלומר, כשם שחכמה נמשכת מאין ליש שלא בדרך השתלשלות, כך גם מלכות, שהיא בחינת האותיות, כוללת את הבחינה הזאת: גם היא נמשכת מבחינת "אין". שהרי לפי סדר ההשתלשלות לא היה ראוי שהאותיות יתהוו מן השכל או מן המדות וכו'.

**(ומש"ל** [ומה שכתוב לעיל] **דגם חכמה נקרא חי' כמ"ש והחכמה תחיה היינו כי בחכמה יש ב' מדרגות בחי' אבא עלאה והוא יו"ד של שם הוי"ה ח"ע** [חכמה עילאה] **אבל בחינה ב' הוא נק' ישראל סבא ומרומז באות ה' כמ"ש במשנת חסידים מסכת או"א** [אבא ואימא]**.**

(ולעניין מה שנאמר לעיל שגם חכמה נקראת "חי", כמו שכתוב "והחכמה תחיה": הסיבה היא שבחכמה יש שתי דרגות. הדרגה הראשונה היא אבא עילאה, שהיא היו"ד של שם הוי' — חכמה עילאה; ואילו הדרגה השנייה נקראת ישראל סבא, והיא נרמזת באות ה"א, כמו שכתוב במשנת חסידים, מסכת אבא ואמא.)

**והנה בחי' ה' הוא בחי' מקור לבחי' חי כמש"ל** [כמה שכתוב לעיל] **שארבעה אותיות שם הוי"ה הן מקור בחי' דצח"מ** [דומם צומח חי מדבר] **לכך בחי' זו הב' דחכמה נקרא ג"כ חי וזהו והחכמה תחיה אבל בחי' ראשונה נקרא מדבר)**

והנה בחינת ה"א היא מקור לבחינת החי, כפי שהוסבר לעיל שארבע אותיות שם הוי' הן מקור לבחינות דומם, צומח, חי ומדבר. לכן גם הדרגה השנייה הזאת שבחכמה נקראת "חי", וזהו "והחכמה תחיה"; אבל הדרגה הראשונה נקראת "מדבר".)

**ולכן אדה"ר** [אדם הראשון] **היה גופו דומם ממש. כי יש ב' מיני אדם.**

ולכן גופו של אדם הראשון היה דומם ממש, שכן יש שני סוגים של "אדם".

**א' הוא בחי' שם מ"ה** [שם מ"ה] **שנק' אדם כמ"ש כתפארת אדם לשבת בית שבחי' ת"ת** [תפארת] **שהוא כללות ז"א הנק' שם מ"ה** [שם מ"ה] **נקרא אדם.**

האחד הוא בחינת שם מ"ה, הנקרא "אדם", כמו שכתוב "כתפארת אדם לשבת בית": בחינת תפארת, שהיא כללות ז"א, הנקרא שם מ"ה, נקראת "אדם".

18 **ואמנם בחי' אדה"ר** [אדם הראשון] **היינו בחי' ח"ע** [חכמה עילאה] **שהיא ראשית האצי' ממש והוא בחי' שם ע"ב** [שם ע"ב]**. ולכן הוא דוקא שהיה גופו דומם.**

אולם בחינת אדם הראשון היא בחינת חכמה עילאה, שהיא ראשית האצילות ממש, והיא בחינת שם ע"ב. לכן דווקא גופו היה דומם.

**כי בחכמה דוקא יסד ארץ שמהחכמה הוא שיכול להיות התהוות הדומם ואדרבה בדומם דוקא מתלבשת החכמה משא"כ בצומח שהרי כונן שמים הוא בתבונה בלבד.**

שהרי דווקא "בחכמה יסד ארץ": מחכמה באה התהוות הדומם; ואדרבה, דווקא בדומם מתלבשת החכמה. לא כן בצומח, שכן "כונן שמים" הוא "בתבונה בלבד".

**משא"כ נפש החי לא יכלה להתלבש בגוף שמבחי' דומם**

לעומת זאת, נפש החי לא יכלה להתלבש בגוף שמדרגתו דומם.

**שהרי מהבינה לא יכול להיות רק בחי' השתלשלות בלבד עו"ע** [עילה ועלול] **והוא בחי' צומח ולא התהוות בחי' המל' הנקרא דומם שזה אינו אלא מח"ע** [מחכמה עילאה] **דוקא כו'.**

שהרי מבינה יכולה לבוא רק בחינת השתלשלות של עילה ועלול, והיא בחינת צומח; לא התהוות בחינת מלכות, הנקראת דומם, שאינה באה אלא מחכמה עילאה דווקא וכו'.

**וז"ש** [וזהו שכתוב] **בבריאת האדם דוקא וייצר ה' אלקים בב' שמות. שבהן ועל ידן הוא התחברות החכ'** [החכמה] **עם המל' כו':**

וזהו שנאמר דווקא בבריאת האדם: "וייצר ה' אלקים", בשני שמות. בהם ועל ידם מתחברת חכמה עם מלכות וכו'.

19 **ונמצא מובן מכ"ז** [מכל זה] **עכ"פ** [על כל פנים] **בטוב טעם ודעת מה שנפש החיה יש לה גוף שמבחינת צומח דוקא ונפש המדברת היותר עליונה יש לה גוף מבחינת דומם.**

מכל האמור מובן בטוב טעם ודעת, מכל מקום, מדוע לנפש החיה יש דווקא גוף שמדרגתו צומח, ואילו לנפש המדברת, שהיא העליונה יותר, יש גוף שמדרגתו דומם.

**כי אדרבה היא הנותנת כי נשמה גבוה היא שיכולה להתלבש בגוף נמוך דוקא כו'.**

אדרבה, דווקא משום כך: נשמה גבוהה היא שיכולה להתלבש דווקא בגוף נמוך וכו'.

**וזהו בין למעלה ובין למטה כלומר בין בעולמות עליונים שיש שם דצח"מ** [דומם צומח חי מדבר] **והם בחי' מלאכים הנק' בשם חיות ועופות כנ"ל כמ"ש פני אריה ופני שור ופני נשר כו'**

וכך הוא הן למעלה והן למטה; כלומר, גם בעולמות העליונים יש דומם, צומח, חי ומדבר — אלה הם המלאכים המכונים חיות (chayos) [יצורים חיים] ועופות, כנזכר לעיל, כמו שכתוב: "פני אריה ופני שור ופני נשר" וכו' —

**ויש שם בחינת מדבר. ונשמת אדה"ר** [אדם הראשון] **כולל כל נש"י** [נשמות ישראל] **כו'. וכולם נולדים מהארץ שהיא מל' דאצילות.**

ויש שם גם בחינת מדבר. נשמת אדם הראשון כוללת את כל נשמות ישראל וכו'. וכולן נולדות מן "הארץ", שהיא מלכות דאצילות.

20 **והנה במאמר תוצא הארץ נפש חיה ועוף יעופף שהוא ענין התהוות נפש החיה אזי הגוף שלה יצא כאחד עם הנפש דהיינו שהיה הגוף בחינת צומח ויצא ביחד עם הנפש.**

והנה, במאמר "תוצא הארץ נפש חיה ועוף יעופף", שעניינו התהוות נפש החיה, הגוף שלה יצא יחד עם הנפש; כלומר, הגוף היה בדרגת הצומח ויצא יחד עם הנפש.

**והיינו מפני שגם הנפש נלקחה מחיצוניות הכלים דמל' לכן גופו ג"כ רוחני והוא בחי' צומח כו'.**

הדבר הוא מפני שגם הנפש נלקחה מהחיצוניות של כלי המלכות; לכן גם גופה רוחני, והוא בדרגת הצומח וכו'.

**אבל נפש המדברת של האדם לא נתהוית ביחד עם הגוף רק שאח"כ מתלבשת בגוף דומם דוקא היותר נמוך.**

אבל נפש האדם המדברת לא התהוותה יחד עם הגוף; לאחר מכן היא מתלבשת דווקא בגוף דומם, הנמוך ביותר.

**כי להיותה בעצמה עליונה ביותר ע"כ יכלה לסבול גם גוף גשמי כו'**

מכיוון שהיא עצמה נעלית ביותר, היא יכלה אפוא לשאת גם גוף גשמי וכו'.

**(וכמ"ש ג"כ במ"א שזהו ענין ההפרש בין זיווג נשיקין שממנו התהוות המלאכים שהוא רוחני ביותר. ומ"מ הוא רק השפעה חיצוני' ולכן לא יכולים להתלבש בגוף גשמי. אבל זיווג גופני שממנו נשמות עם היותו השפעה גשמית אבל שרשו בפנימי'** [בפנימיות / בפנימית] **דייקא וע"כ מתלבשים בגופות כו')**

(כמו שנכתב גם במקום אחר, שזהו ההבדל בין "זיווג נשיקין", שממנו התהוו המלאכים, שהוא רוחני ביותר ובכל זאת אינו אלא השפעה חיצונית, ולכן המלאכים אינם יכולים להתלבש בגוף גשמי; לבין זיווג גופני, שממנו הנשמות [באות], שאף שהוא השפעה גשמית, שורשו דווקא בפנימיות, ולכן הנשמות מתלבשות בגופים וכו')

**ובין למטה דהיינו בהתהוות דצח"מ** [דומם צומח חי מדבר] **גשמיים מהארץ הלזו שנפש החיה יצאה מהארץ ממש**

וכך גם למטה, כלומר בהתהוות הדומם, הצומח, החי והמדבר הגשמיים מן הארץ הזאת: נפש החיה יצאה מן הארץ עצמה.

**דהיינו שחומר וצורה של החי שהוא ענין נפשו החיונית וגופו יצאו שניהם מן הארץ כמו שיצא הצומח בחומר וצורה שלו ויצאו שניהם כא'** [כאחד] **להיות סמוכים וקרובים בערך כנ"ל.**

כלומר, החומר והצורה של החי, שהם נפשו החיונית וגופו, יצאו שניהם מן הארץ, כשם שהצומח יצא בחומר ובצורה שלו; ושניהם יצאו יחד, בהיותם סמוכים וקרובים זה לזה מבחינת הערך, כפי שנאמר לעיל.

**אבל במדבר אינו כן כנ"ל שהגוף נתהווה מן הארץ בבחי' דומם ואח"כ נתלבשה בו נפש מלמעלה והיא הנפש המדברת שלא יכלה לשכון בבחי' צומח רק בדומם גשמי כו'.**

אבל במדבר אין הדבר כך, כפי שנאמר לעיל: הגוף התהווה מן הארץ בדרגת הדומם, ולאחר מכן התלבשה בו נפש מלמעלה — היא הנפש המדברת, שלא יכלה לשכון בדרגת הצומח אלא רק בדומם גשמי וכו'.

**והיינו כי גם למעלה מעלה בבחי' אצי' הוא כמו"כ** [כמו כן] **שהחי מתלבש בצומח והם סמוכים כאחד והוא מ"ש כונן שמים בתבונה וארץ יסודתה בהררי קדש ח"ע** [חכמה עילאה] **כו':**

והטעם לכך הוא שגם למעלה מעלה, בבחינת אצילות, כך הוא: החי מלובש בצומח, והם סמוכים זה לזה כאחד. וזהו שכתוב: "כונן שמים בתבונה וארץ יסודתה בהררי קדש" — [כלומר,] חכמה עילאה וכו'.

LikuteiTorah.com
הפרשה החסידית

# על המהדורה

המהדורה הזאת כוללת לשון המאמר והתרגום לעברית של ימינו.

The Hebrew text of Torah Ohr: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

התרגום שלנו לעברית של ימינו, מתוך התרגום האנגלי שלנו מלשון הקודש, בלי הערות קה"ת: CC BY-NC 4.0.

**המהדורה כולה: CC BY-NC 4.0. בתי כנסת, מוסדות חינוך ומפעלים ללא כוונת רווח רשאים להעתיק, להדפיס ולהפיץ אותה בחופשיות, ולבקש תרומות לכיסוי עלות ההדפסה; אסור למכור אותה לעולם. יש לציין את הוצאת קה"ת ואת likuteitorah.com. https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/**

התרגום לעברית נעשה מהמהדורה האנגלית של likuteitorah.com בעזרת בינה מלאכותית (openai/gpt-6-luna-pro:batch), כשלשון המאמר לצדו לבדיקה. עדיין לא עבר עריכה אנושית. כל דבר חשוב יש לבדוק מול לשון המאמר.

---

הרבי ביקש ללמוד את מאמרי פרשת השבוע, «הפרשה החסידית», באותו שבוע, מחולקים לשבעת ימיו (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309). למה ללמוד, וברכות הרבי: likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/

---

מיזם חינמי ולא מסחרי. אין כאן מכירה. אין שיוך לקה"ת, ל־Sefaria או לספריית ליובאוויטש. © likuteitorah.com

מתוך likuteitorah.com/he/torah-ohr/bereishis/5/

---

מוקדש לכבוד

## מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק